

Chayei Sarah – חיי שרה

Schriftlezingen: Gen. 23:1 – 25:18, 1 Kon. 1:1-31, Mat. 25:31-46

Chaverim – verbondenen!

Vandaag zeg ik dit met een speciale bedoeling vanwege... CHEVRON - חֶבְרוֹן!

Vandaag is het namelijk Shabbat Chevron! Waarom? Omdat de lezing vandaag begint en eindigt met de M'arat haMachpelah – de Machpelahgrot waarin de aartsvaders en -moeders zijn begraven. Het begint met de aankoop in Gen. 23 en aan het slot is de begrafenis van Avraham in 25:9. En deze m'arah/ spelonk ligt in Chevron.

In Chevron zouden vandaag normaliter 10.000-en verzameld zijn vanwege het verhaal in onze parashah. Zie aantallen van de voorgaande jaren: 2017 – 35.000, 2018 – 40.000 en 2019 – 45.000.

Chevron is gelinkt aan Chavèr: verbonden. In het Arabisch wordt het genoemd: Al Khalil - 'vriend'.

ח ב ר - verbonden zijn, samenvoegen. Chavar: hij is verbonden

David haMelech is hier 2x gezalfd : 1e keer door de stam Judah (2 Sam. 2:11).
2e keer door alle 12 stammen (2 Sam. 5:1-5).

Parshe Chayei Sarah – het leven van Sarah...

Chai - חַי: leven

Chayim van - חַיִּים: de levens van...

Chayei Sarah - חַיֵּי שָׂרָה: het leven van Sarah. Letterlijk: de levens van Sarah. Ze leeft voort.

Deze Parshe heet Chayei Sarah – het leven van Sarah, maar het gaat over haar dood. Dit betekent dat haar dood niet het einde is. Door haar geloof in de Mashiach die uit haar nageslacht geboren zou worden heeft ze eeuwig leven. Wanneer wij door het geloof verbonden zijn met de God van het Leven, dan leven we verder na onze dood! Yeshua zegt in Luk. 20:38 “God nu is niet een God der doden, maar der levenden; want zij leven Hem allen.” Daarnaast leeft ze ook verder via haar nageslacht. Haar zoon Yitzchaq krijgt immers een vrouw als hij 40 jaar is, Gen. 25:20. Als moeder leeft Sarah dus ook verder, na haar dood, via de kinderen die in haar voetstappen wandelen.

Onze God is de God van het leven. In Gen. 3:15 staat van het vrouwenzaad: Hij zal jou, slang, de kop vermorzelen. De dood heeft dus niet het laatste woord. Al in Genesis 3 werd - vanuit Gods Verbond – het leven geopenbaard. Daarom wordt de Schepper vanaf Genesis 2:4 ook aangeduid als "YHWH Elohim"! Net als in onze parashah het leven overwint ondanks de dood van Sarah, zo is dat ook voorzgd in Gan Eden. Daarom noemde Adam zijn vrouw Chavah: Eem kol-chai – moeder van alle leven. Dit verbond is door bloed Yeshua bezegeld. Maar wat als we niet delen in dit Verbond?

Daarover het volgende uit de brochure: DE STRAF OVER DE GODDELOZEN.

‘Deze leer naar oorsprong en einde geheel uit de Schrift opgebouwd.’

Door H.J. Verwoerd, Driebruggen, 3 oktober 1984
Bewerkt uittreksel (FV)

1 De straf op de zonden

De straf op de zonden is van toepassing op al degenen die buiten de verzoening sterven, zoals die in Mashiach Yeshua is gegeven. Alleen vanuit Gods Verbond is er nog leven voor de mens op aarde

mogelijk. De goddelozen delen wel in de aardse zegen van dit Verbond, maar die reikt niet verder dan deze aarde – ze is tijdelijk. Ze leven los van God, missen het doel van de schepping en moeten dan ook tenslotte de volledige dood sterven. Niet alleen de lichamelijke dood, maar ook de dood naar ziel en lichaam in gehenna, Mat. 10:28. Dit is het loon op de zonde voor ieder wiens zonden niet vergeven zijn. Hij moet zelf betalen.

In de Tenach wordt niet gesproken over de dood naar ziel en lichaam beide, maar alleen over de lichamelijke dood. Iets ervan vinden we in Ps. 49:15 *“Men zet hen als schapen in het graf, de dood zal hen afweiden; en de oprechten zullen over hen heersen in die morgenstond; en het graf zal hun gedaante verslijten, elk uit zijn woning.”* Vanuit het NT weten we dat dit meer inhoudt dan alleen naar het lichaam te sterven. De mens is meer dan een dier omdat hij naar Gods beeld is geschapen.

Hij is niet alleen schuldig aan de zonde in Adam begaan, maar moet ook verantwoording afleggen van al zijn daden tegenover God en zijn naasten. Zie Pred. 12:14 *“Want God zal ieder werk in het gericht brengen, met al wat verborgen is, hetzij goed, hetzij kwaad.”*

2 De straf naar het lichaam

De mens is niet geschapen om te sterven en ook niet om altijd op deze aarde te blijven. De schepping voor de val was nog maar het begin van Gods heerlijkheid. De aarde is bedoeld om mensen voort te brengen voor Gods glorie. God heeft geschapen om te volmaken, Gen. 2:3. Wat Chanoch en Eliyahu hebben gekregen is bedoeld voor alle mensen. De gelovigen krijgen dit nu langs de weg van dood en opstanding, want na de val is de dood tot alle mensen doorgedaan, Rom 5:12.

In de Tenach (OT) heeft de gedachte aan de opstanding geen centrale plaats. Het graf wordt genoemd als verblijfplaats voor het lichaam. Daarnaast lezen we over het dodenrijk [Hebr. Sheol, Gr. Hades], de plaats waar de geesten van de gestorvenen verblijven. Het woord Hades (ᾍδης) stamt af van een woord dat ‘onbekend, onzichtbaar’ betekent. Eigenlijk een ‘onzichtbare plaats’, daar waar de geesten der doden verblijven. (Sheol (שְׁאוֹל) heeft dezelfde betekenis, maar kijkend naar de stam Sha'al (שאל), heeft het iets van voorarrest, in verband met een ondervraging en het wachten op de uitspraak van de rechter, FV.) Men ging uit van een voortbestaan, zowel van goddelozen als rechtvaardigen, die beide in de she'ol verblijven. We denken hierbij aan Korach, Datan en Aviram die levend naar de sheol voeren. Daarentegen lezen we van David: *“Gij zult mijn ziel in de sheol niet verlaten”*, Ps. 16:10. Ook in de gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus treffen we beide in de hades aan, ofschoon gescheiden.

Wij geloven naar de Schrift dat Yeshua na Zijn sterven naar de hades is gegaan om de geesten van de rechtvaardigen te verlossen, Ef. 4:8-10, Ps. 68:19, 1 Pt. 3:19. Naast de hades als verblijfplaats van de geesten der gestorvenen wordt in de Schrift ook gesproken over de gehenna. Dit is de strafplaats voor ziel en lichaam van de goddelozen.

In Tenach wordt niet gesproken over het straf lijden in de plaats waar de goddelozen verblijven. Het weg zijn uit dit leven en daardoor God niet meer te kunnen dienen werd als een zware straf gezien. In de christelijke gedachte wordt het accent verlegd naar later, naar de straf, maar de ouden zagen dit heel anders. Zij waren zeer gericht op Gods eer, op het loven van God: *“Want in de dood is Uwer geen gedachtenis: wie zal U loven in het graf”*, Psalm 6:6.

Deze heiligen waren er ook van doordrongen dat God hen in de hades niet in de steek zou laten: *“Zo ik opvoer ten hemel, Gij zijt daar; of legde ik mij neer in de sheol, zie, Gij zijt daar”*, Ps. 139:8. En dan in verband vers 10: *“Ook daar zou Uw hand mij geleiden, en Uw rechterhand zou mij houden.”* Zij stierven dus in dit geloof; nochtans zagen ze de dood als een straf.

De mens is niet geschapen om te sterven, maar om te leven. Dit moeten we altijd goed voor ogen houden, opdat we de dood niet gewoon gaan vinden. Want van daaruit gaan verkeerde inzichten ontstaan, alsof het Gods wil zou zijn, dat mensen sterven en de goddelozen verloren gaan. Neen, God heeft geen lust in onze dood [Eze 18:32], noch in het ondergaan van de goddelozen [Eze 33:11]. De dood is een bittere noodzaak vanwege de zonde, en het verderf der goddelozen is het uiteindelijke ervan.

De zonde die we met het lichaam bedrijven, daarvoor zullen we ook in het lichaam gestraft worden. Laten we goed vasthouden: de dood is er door onze zonde in Adam, maar het straf lijden, de pijn in de straf is er vanwege onze boze daden.

Als Gods eer ons doel is, dan zingen we met de maker van Psalm 88:12 *“Zal Uw goedertierenheid in het graf verteld worden, Uw getrouwheid in het verderf? 13 Zullen Uw wonderen bekend worden in de duisternis, en Uw gerechtigheid in het land der vergetelheid?”*

3 De rijke man en de arme Lazarus in de gelijkenis.

Als we de Tenach lezen zonder het NT dan weten we zeer weinig over de toestand der doden in de hades. In Lukas 16 wordt over de hades gesproken, 23 *“En de rijke stierf ook en werd begraven. En als hij in de hades zijn ogen ophief zijnde in de pijn, zag hij Abraham van verre, en Lazarus in zijn schoot.”* (De Griekse naam Lazarus is in het Hebreeuws ‘El-Azar – God is mijn helper, FV.)

Yeshua gebruikt deze gelijkenis om de ongehoorzame leiders en de ‘rechtzinnigen’ onder het Joodse volk toen - en onder de gelovigen vandaag - iets te laten zien van hun toekomstig lot. Zie Lukas 16:14. Voor allen dus die eigen eer en status bedoelen, en door de helderste bewijzen der Schrift zich niet laten overtuigen. Wie het toen waagde om de kant van Yeshua te kiezen kon er op rekenen zijn aanzien bij de mensen te verliezen. Precies eender is het vandaag in onze terugkeer naar de Shabbat en de Torah en de verwachting van Israëls toekomst.

Het beeld van de rijke man is dan ook het beeld van de verbasterde Verbondsgemeente toen en nu. Let erop dat deze rijke man een verbondskind afbeeldt; hij zegt: Vader Avraham. Evenzo werd hij door Avraham aangesproken met ‘kind’ [Gr. Teknon: kind, nakomeling]. Zoals de rijke man zich niet bekommerde om Lazarus, zo bekommerden de Joodse leiders zich niet om Yeshua. Ze lieten Hem lijden en sterven buiten de poort; ook Lazarus in de gelijkenis leed en stierf buiten de poort van de rijke. Ook nu moeten veel oprechten buiten de kerkelijke poort lijden.

Het doel van de gelijkenis is om de totale omkeer bij het sterven te tonen. Toen de bedelaar stierf werd hij door de engelen gedragen in de schoot van Avraham. Hij werd bovenmate verhoogd, zoals ook de Mashiach uitermate verhoogd is, Fil. 2:9. Zo zullen ook de oprechten van nu, die door de kerkleiders worden uitgestoten en verdrukt, eens uitermate verhoogd worden. Dan worden de verdrukkers - zij die ten onrechte de plaats van de oprechten hebben ingenomen - met de rijke man gestraft.

4 De straf over de rijke man

De rijke man was niet buitensporig goddeloos, maar hij leefde voor zichzelf. Hij was net als de Farizeeën in Luk 16:14 geldzuchtig. Onverwacht stierf hij en zijn lichaam kreeg een eervolle begrafenis. Maar het lichaam is niet de eigenlijke mens, dat is zijn geest, zijn n’shamah. En deze mens sloeg zijn ogen op in de hades. Vanzelf zijn dit niet zijn lichamelijke ogen, maar zijn geestelijke ogen. En ineens doorzag deze man zijn verschrikkelijk lot – zijn leven was een mislukking geweest. Lazarus, die door hem niet geteld werd, zag hij in de nabijheid van Avraham, een plaats waar hij zelf op gerekend had. Vanuit zijn verschrikkelijke toestand ging hij roepen naar Avraham. In zijn leven had hij

nog nooit zo oprecht tot God geroepen, als nu: *“Vader Avraham, ontferm u mijner en zend Lazarus, dat hij het uiterste van zijn vinger in het water dope en verkoele mijn tong; want ik lijd smarten in deze vlam.”* Let erop dat hij zelf de weg voorschreef waarlangs hij meende geholpen te kunnen worden. Een druppel water, dacht hij, zou hem verkoeling kunnen geven tegen de toorn van God die op hem brandt. Hij geeft dan ook de reden op: *“Want ik lijd smarten in deze vlam.”*

We moeten er goed op letten dat er niet staat dat hij in het vuur was, zoals men er algemeen van maakt. Op andere plaatsen in het NT wordt gesproken over *“de vlam van het vuur”* [Hebr. 1:7], *“een vuurvlam”* [Opb 1:14] of *“met vlammend vuur”* [2 Thess. 1:8]. Hier is het alleen dat deze man met deze vlam in aanraking kwam; zoals wij in aanraking komen met een hete kachel of een brandend vuur en ons branden. Hij kwam evenzo in aanraking met de toorn van God, deze toorn van God liet zijn geest geen rust. Daarom dan ook zijn uitroep: *“Ik lijd smarten in deze vlam”*. Hetzelfde woord wordt ook gebruikt in Luk. 2:48, de geschiedenis van de 12-jarige Yeshua: *“Zie, Uw vader en ik hebben U met angst gezocht.”* Het Griekse woord *odunáo*: pijn veroorzaken of lijden - drukt steeds een grote benauwdheid uit.

Het simpele beeld van de gelijkenis is, dat bij het sterven van de mens de rollen omkeren. De verdrukten gaan erop vooruit, daar tegenover betekent dit voor de goddelozen het einde van hun vreugde, en het begin van de smart. Spr. 11:7 *“Als de goddeloze mens sterft, vergaat zijn verwachting.”* Dan is zijn lot onherroepelijk. Dit blijkt ook uit het antwoord in de gelijkenis: *“Maar Avraham zei: Kind, gedenk dat gij uw goed ontvangen hebt in uw leven en Lazarus desgelijks het kwade; en nu wordt hij vertroost en gij lijdt smarten.”* Ondanks het roepen van ‘Vader Avraham!’ en het aangesproken worden als ‘kind’, moet hij onder de toorn van God blijven; de genadetijd is voor hem voorbij. Hij moet dus ook niet rekenen op enige verlichting van de kant van vader Avraham. Het Verbond van God waarbinnen hij geboren is en geleefd heeft, brengt hem nu in plaats van voordeel smart, ja, zelfs de zwaarste straf.

5 De rijke man en het Evangelie

Lukas 16:14-31: Het blijkt overduidelijk uit het verband van deze gelijkenis, dat het hier gaat over iemand die onder het Evangelie heeft verkeerd, maar dit heeft afgestoten. We mogen dus niet zomaar, zonder meer, deze gelijkenis toepassen op alle mensen die zonder vergeving sterven. De Schrift leert ons namelijk dat de straf niet voor allen gelijk is. De zwaarste straf zullen zij krijgen die het Evangelie gekend hebben; die de kennis der waarheid verzondigen, waardoor zij geheiligd waren, Hebr. 10:26 en 29. Daaronder valt dus ook deze rijke man; hiermee wil Yeshua dan alle Farizeeën en Schriftgeleerden waarschuwen, die vreemd zijn van de genade. Maar in deze worden ook alle kerkleiders van onze dagen gewaarschuwd, die de genade wel op de lippen, maar niet in het hart hebben.

Een verschrikkelijk lot wordt ons in deze man voorgehouden. Het is niet alleen verschrikkelijk, het is ook uitzichtloos. Het is deze man ook overvallen; nooit had hij er erg in gehad dat hij zich zó bedroog. Daarom wilde hij de schuld van dit alles van zich afschuiven, want we lezen: *“En hij zei: Ik bid u dan, vader, dat u hem zendt tot mijns vaders huis; want ik heb vijf broeders; dat hij hun dit betuige, opdat ook zij niet komen in deze plaats der pijniging.”* Hiermee wil hij eigenlijk de schuld van zijn toestand geheel op God leggen; alsof hij geen goed getuigenis gehad zou hebben in Mozes en de profeten. Maar het slot van de gelijkenis is veelzeggend: *“Als zij Mozes en de profeten niet horen, zo zullen zij ook, al ware het dat er iemand uit de doden opstond, zich niet laten gezeggen.”* Het Woord moet ons genoeg zijn; daarnaar zal God ons eenmaal oordelen.

Er staat in Gods Woord: *“En wij hebben het profetische Woord, dat zeer vast is, en gij doet wel, dat gij daarop acht hebt, als op een licht schijnende in een duistere plaats”*, 2 Pt. 1:19. Helaas, zoals deze

rijke man geen acht had geslagen op Mozes en de profeten, zo slaat de Kerk nu geen acht op het profetische Woord. Het is niet het gebrek in de middelen dat men de Schriftuurlijke toekomstleer niet aanvaardt, maar veelmeer is het ongeloof en verharding in het kwaad. Hetzelfde ongeloof waardoor Isra'el niet het Beloofde Land kon binnengaan..., Hebr. 4:1-2 en Ps. 106:24 *“Zij versmaadden ook het gewenste land, zij geloofden Zijn Woord niet.”*

6 Hoe kijken we tegen de straf aan?

Volgens de Schrift is het op zich al een zware straf om er niet meer te zijn, om God niet meer te kunnen loven. Niet te komen tot het doel waartoe men geschapen is. Wie de eer van God bedoelt zal er smart van hebben als God niet gediend wordt. Hij zal het verschrikkelijk vinden, zoals de gelovigen onder het Oude Testament, om in het graf God niet meer te kunnen loven (Psalm 6:6). Daarentegen zal iedereen die zichzelf bedoelt meer letten op het lijden onder de straf. Uit het leven weg zijn vindt men dan niet erg, als men maar geen pijn hoeft te lijden. Denk in dit verband maar aan de vele zelfmoorden; op deze manier ontvlucht men het lijden.

Als we de Tenach lezen over de straf over de goddelozen, dan lezen we daar niet over lijden na de dood. Een vroegtijdige dood was op zich al een straf. Over de ziel in de hades in verband met pijn wordt daar niet gesproken. Veel minder nog wordt daar gesproken over de straf naar ziel en lichaam beide, na de opstanding. Hoe zou het komen dat het NT daar wel over spreekt? Komt dat niet hierdoor, dat bij meer openbaring, de straffen ook zwaarder worden? Meer genade maakt immers onze verantwoordelijkheid groter. Neem b.v. Mat. 11:20-24; we lezen daar vanaf vers 23 *“En gij, Kapernaüm (Kfar-Na’um), die tot de hemel toe zijt verhoogd, gij zult ook tot de hades toe neergestoten worden. Want zo in Sodom die krachten waren geschied, die in u geschied zijn, zij zouden tot op de huidige dag gebleven zijn. Doch Ik zeg u, dat het voor het land van Sodom verdraaglijker zal zijn in de dag van het oordeel dan voor u.”*

Zo ook Joh. 15:22 *“Als Ik niet gekomen was, en tot hen gesproken had, zij hadden geen zonde; maar nu hebben zij geen voorwendsel voor hun zonde.”* Hierbij sluit ook Hebr. 10:29 aan: *“Hoeveel te zwaarder straf, meent gij, zal hij waardig geacht worden, die de Zoon van God vertrappt heeft, en het bloed van het Testament (Verbond) onrein geacht heeft waardoor hij geheiligd was, en de Geest der genade smaadheid heeft aangedaan?”* Na de val van de mens maakt de HEERE God aan de mens de straf bekend die zij krijgen voor de zonde – deze bestaat in een straf voor dit leven: *“Gij zult de dood sterven.”* Vanuit het NT weten we dan wat “de dood sterven” inhoudt. Met de lichamelijke dood is het niet uit. Dat wisten de gelovigen uit de Tenach ook al. God zou hen in de hades niet verlaten [Psalm 16:10]. Ja zij wisten al van een opstanding uit de doden: Ps. 17:15, Job 19:26-27, Jes. 25:8, 26:19 en Dan. 12:2. Maar over pijn lijden naar de ziel en later naar ziel en lichaam leest men zozeer niet.

De HEERE God laat de mens niet meer pijn lijden dan nodig is. Psalm 50 zegt: *“Ik zal u straffen en uw zonden voor uw ogen uitstellen.”* Het gaat er dus om dat eenieder weet, ook in de straf, dat God vrijuit gaat; dat eenieder weet dat hij schuldig is. *“Ik leef zegt de Heere; voor Mij zal alle knie zich buigen, en alle tong zal God belijden.”* Paulus haalt dit aan uit Jesaja 45 en brengt dit in verband met de rechterstoel van Yeshua, Rom. 14:10-11. Dit element vinden we ook in de gelijkenis van de rijke man; hij moest al in de hades leren, dat hij schuldig was en God vrijuit gaat. Zie Psalm 31:18: *“Laat de goddelozen beschaamd worden, laat hen zwijgen in het graf.”* Het verblijf in de sheol of hades brengt al beschaamdheid mee. En het zwijgen in het graf is al een straf op zich.

7 Wanneer spreekt het NT over straf en pijn?

Als we het NT onderzoeken over straf en pijn moeten we 2 dingen vasthouden:

- a. Wat we in Tenach gevonden hebben geldt ook voor het NT, want God is Echad en de Schrift is ook Echad.
- b. We moeten goed opletten wannéér er in het NT over straf en pijn na dit leven wordt gesproken.

We lezen in Luk. 12:47-48, aan het slot van de gelijkenis van de trouwe en de ontrouwe dienstknecht: *“En die dienstknecht die de wil van zijn heer gekend heeft en geen voorbereidingen getroffen heeft en ook niet naar zijn wil gehandeld heeft, zal met veel slagen geslagen worden. 48 Wie echter zijn wil niet gekend heeft en dingen gedaan heeft die slagen verdienen, zal met weinig slagen geslagen worden. En van ieder aan wie veel gegeven is, zal veel teruggevraagd worden en van hem aan wie men veel toevertrouwd heeft, zal men des te meer eisen.”* Met dit Schriftgedeelte zitten we meteen in het hart van de zaak over straf en pijn.

In Mat. 8:29 en Luk. 8:28 lezen we over de onreine geest in de bezetene; deze blijkt te weten dat er een tijd komt dat hij gepijnigd wordt. Dit is dus het lot van de demonen. Dit komt overeen met Opb. 20:10 *“En de duivel, die hen verleidde, werd geworpen in de poel van vuur en sulfer, en zij zullen gepijnigd worden dag en nacht in de eeuw der eeuwen.”* Mat. 25:41 leert dat dit vuur voor diabolos (duivel) en zijn engelen is bereid. In Opb. 20:9-10 gaat het over de opstand van Gog uMagog aan het eind van de regering van Yeshua. Deze opstand gaat in tegen het grootste licht ooit, omdat het dan immers de bedeling van de Heilige Geest is. Dit gebeurt als het Koninkrijk van God op aarde tot volle glorie is gekomen. Daarom is er voor hen geen pardon. Dit hele leger wordt samen met de duivel in de poel van vuur en sulfer geworpen. Voor hen geldt wat we daar lezen: *“En zij zullen gepijnigd worden dag en nacht in de eeuw der eeuwen.”*

Goed vasthouden: de pijn in de poel van vuur en sulfer – de gehenna – is een pijn naar lichaam en geest. De pijn van de rijke man in de hades was alleen naar de geest. Verder lezen we in Mat. 25:46 *“En dezen zullen gaan in de eeuwige pijn.”* Wie zijn die ‘dezen’? Het zijn degenen die zeer nauw bij Yeshua betrokken zijn geweest, die samen met de gelovigen hebben geleefd; lees maar 25:41-45. Het zijn de uiterlijk godsdienstigen, schijn gelovigen, zij die geen vruchten des geloofs hebben gedragen. Ze droegen wel vruchten, maar dit waren schijnvruchten. De echte liefde ontbrak; ze waren niet los van de liefde der wereld. Daarom is wat we lezen in Mat. 5:28-30 ook op hen van toepassing. Zeer sprekend in deze is de gelijkenis van de onbarmhartige dienstknecht in Mat. 18:34; wel vergeving willen ontvangen, maar geen vergeving kunnen geven. Daarin komt het gebrek aan echte liefde openbaar. Alles bij elkaar genomen, gaat het over mensen die de naam van Yeshua ten onrechte hebben gedragen, zoals de rijke man. Het zijn de gelovigen in naam.

Nog zwaarder zal het lijden zijn voor de aanbidders en de dragers van het merkteken van het beest; de antichristelijke kerk dus. Deze Kerk eigent zich de naam van de Mashiach toe en verleidt haar leden op een vreselijke manier. Over hen lezen we in Opb 14:11. Het is ook opmerkelijk dat hier, evenals in Opb 20:10, gesproken wordt over een pijn die dag en nacht zal doorgaan. Dit gaat over degenen die de meeste pijn zullen lijden.

In Opb 9:5 en 16:10-11 lezen we ook over pijn lijden, maar dit is lichamelijke pijn hier op aarde, in dit leven dus, onder de 5^e bazuin en schaal. Het is een oordeel dat voornamelijk de antichrist zal treffen. Een oordeel dat het grote vuuroordeel voorafgaat. Waar we nu vlak voor staan.

De pijn in Opb 18:7 en 10 is vanwege het vuuroordeel van Arma-Geddon. Dit is dus ook een lichamelijke pijn hier op aarde, wat de antichristelijke wereld te wachten staat.

8 Waar komt de naam 'gehenna' vandaan?

Het woord 'hel' in de Statenvertaling geeft ons geen zekerheid dat er in de grondtekst 'gehenna' staat. Ook sheol en hades zijn in hel vertaald, zo ook 'tartaros'. Tartaros geeft de plaats aan waar de afgefallen engelen bewaard worden, 2 Pt. 2:4. Eigenlijk de onderwereld, zoals de wereld van de misdaad ook de 'onderwereld' genoemd wordt.

Met 'gehenna' geeft de Schrift de plaats aan waar beide, geest en lichaam, worden vernietigd, Mat. 10:28. Mattheüs gebruikt ook de term 'buitenste duisternis', Mat. 8:12, 22:13 en 25:30. Verder lezen we ook over 'de vurige oven' in Mat. 13:42 en 50. Zo lezen we ook in het boek Openbaring over 'de poel van vuur en sulfer', 19:20 en 21:8. Dit laatste lijkt een tegenstelling met 'buitenste duisternis', want vuur geeft licht. Hoe moeten we dit zien? Het woord 'duisternis' werd ook gebruikt om de 'hades' aan te duiden, de plaats waar de geesten van de doden zijn. Zo geeft dan 'buitenste duisternis' een plaats aan die nog verder weg is, die zich bevindt aan het uiterste. Denk aan dingen die we niet meer gebruiken, die gaan naar de rommelzolder of in een hoekje van de schuur. Maar wat voor ons geen waarde meer heeft voeren we af naar het containerpark. Dat doen we weg. Eerst waren deze dingen al in de donkere schuur, nu worden ze helemaal weggedaan. Dit laatste komt overeen met gehenna of de poel van vuur. Zie het als een grote vuilverbrandingsoven.

De 'gehenna' is genoemd naar het dal van de zonen van Hinnom, Joz. 15:8.

Gehenna (Hebreeuws: גהנום, גהנום, Grieks γέεννα) is afgeleid van de naam van het smalle, rotsachtige dal van Hinnom (Hebreeuws: Géhinnom, een afkorting van Gey Ben-Hinnom (גֵּי בֶן-הַיְנוֹם)), het dal van de zoon van Hinnom), ten zuiden van Jeruzalem, wat de grens vormde tussen Juda en Benjamin.

Tijdens het koningschap van Salomo werd in de vallei de Moloch vereerd met het brengen van kinderooffers, 1 Kon. 11:7. Het betrof hier eerstgeboren kinderen die levend in het vuur werden geworpen. In de Bijbel wordt dit een gruwel genoemd en daarom staat er dat God boos werd op Salomo. Details zijn echter niet opgeschreven, maar zijn bekend van de geschiedschrijving van de Ammonieten.

In 2 Kronieken wordt vermeld dat de latere koningen Achaz en zijn kleinzoon Manasse daar hun zonen hebben geofferd, 2 Kron. 28:3, 33:6. Tijdens het bewind van koning Josía, de zoon van koning Manasse, werd de verering van Moloch verboden. Hij liet de offerplaats Tofet in het Hinnomdal ontwijden, 2 Kon. 23:10.

In Jeremia 7:32 voorzegt de profeet dat het Hinnomdal op een dag Moorddal genoemd zal worden. Vanwege de zonde daar bedreven zou dit dal gevuld worden met lijken. Dit is ook gebeurd ten tijde van de belegering van Jeruzalem door de Babyloniërs, toen velen aan de pest stierven. Men wierp toen de lijken over de muur in het Hinnomdal. Daar werden ze door de vogelen des hemels en de dieren der aarde gegeten. Dit dal werd in het Hebreeuws 'Géhinnom' genoemd, waaruit de naam 'gehenna' is ontstaan. Later wierp men in dit dal de lijken van de misdadigers, die er verteerden. Tenslotte werden de resten verzameld en verbrand. Dit vuur werd brandend gehouden met behulp van zwavel (sulfer). Dit is een beeld van het einde der goddelozen.

9 Jesaja en de straf over de goddelozen

Jeremia zag profetisch het oordeel over de zonde in het dal van de zoon van Hinnom. Al leefde Jesaja veel eerder, hij zag vanuit het oordeel dat in het dal van Hinnom zou plaatsvinden door naar het laatste oordeel over de goddelozen. Hij zag de verteerde lijken, die tenslotte verbrand werden. Dit was voor hem een beeld van het einde van alle goddelozen. Jesaja keek profetisch in de toekomst naar het Rijk van de Mashiach. Hij zag de heerlijkheid over Isra'el en de volken, maar hij zag ook de

ondergang van alle goddelozen. Dit alles kunnen we lezen in de laatste hoofdstukken van zijn Boek. Aan het slot lezen we dan: *“En bij het verlaten der Stad zien ze de lijken van hen die tegen Mij overtreden hebben; want hun worm zal niet sterven en hun vuur zal niet uitgeblust worden en zij zullen alle vlees (de hele mensheid) een afgrijzen zijn.”* [Jes. 66:24 NBV + SV]

Jesaja mag de (ver)nieuwde hemel en aarde zien en wat er dan gebeuren zal. Dan zal Jeruzalem centraal staan en zal de hele mensheid komen om YHWH te aanbidden. Als alle volken hun rijkdom in deze stad brengen [Opb. 21:24 en 26], dan zullen ook de doden opstaan. Dit zal van maand tot maand gezien worden, 66:23: *“Elke nieuwe maand en elke Shabbat opnieuw zal alles wat leeft hierheen komen om zich voor Mij neer te buigen, zegt YHWH.”* [NBV]

Daniel ziet ook dat de goddelozen in een afgrijselijk lichaam zullen opstaan, Dan. 12:2. Dit afgrijselijke ziet ook Jesaja in het dal van Hinnom. Hij ziet de lijkwormen de lichamen verteren; daarin is geen stilstand – de worm sterft niet. Hij ziet dan ook bij de opstanding van de goddelozen geen gewone lichamen verrijzen, maar geraamten. Dit zal een afgrijselijk gezicht zijn, wat ons met afschuw zal vervullen. Want het zijn dan geen dode geraamten, maar geraamten waarin een geest van leven is. Dit zal het geheel zo afschuwelijk maken.

Verder ziet hij een vuur, waar deze mensen in verbrand worden, zoals kaf van koren gescheiden verbrand wordt. Dit is het vuur van Gods toorn wat niemand kan uitblussen. De brandstof voor dit vuur zijn de goddelozen zelf. Het is hun vuur, letterlijk: en hun vuur – v'isham (דִּשְׁמָה). Esh is vuur.

Waar we speciaal op moeten letten is: *“Want hun worm zal niet sterven en hun vuur zal niet uitgeblust worden, en zij zullen alle vlees een afgrijzen zijn.”*

10 De weergave van Jesaja door Yeshua

Yeshua citeert Jesaja in Markus 9 als hij zegt: *“waar hun worm niet sterft en het vuur niet uitgeblust wordt.”* Hij waarschuwt ons daar dat we over ons toekomstig lot bezorgt moeten zijn. We moeten in iedere situatie van ons leven nauwlettend toezien aan welke kant we staan. Dat we telkens Gods kant kiezen. Dit blijkt soms uit heel kleine dingen. Iemand een beker koud water geven omdat hij een volgeling van Yeshua is, zal beloond worden in het toekomstige leven. Daartegenover zal iemand die één van de ‘kleinen’ - die in Yeshua geloven - verdriet aan doet gestraft worden: *“het zou beter voor hem zijn dat er een molensteen om zijn hals werd gedaan en hij in de zee geworpen werd”*, 9:42. Hoe erg dit ook is, het is niet zo erg als een discipel van Yeshua verdriet aan doet. Want de zonde brengt ons naar de algehele ondergang; elke zonde is een keus voor de dood!

Daarvoor waarschuwt Yeshua ons, dat we niet deze weg zullen opgaan die uitloopt op de algehele ondergang in het onuitblusbare vuur van gehenna. We mogen van dit onblusbare vuur niet maken dat het altijd blijft branden. Een niet te blussen brand stopt immers vanzelf zodra er geen brandstof meer is. Er zijn veel teksten waarin over een onuitblusbaar vuur wordt gesproken, wat toch niet is blijven branden. Zie bv het oordeel over Juda in 2 Kon. 22:17, 2 Kron. 34:25. En het oordeel over Edom in Jes. 34:9-10. Zo ook het oordeel over Jeruzalem in Jer. 7:20, 17:27. Verder in Eze. 20:47-48, het oordeel van YHWH over het woud van het veld in het zuiden. Het ‘onuitblusbaar’ ziet wel op een geweldige brand, maar zeker niet op een vuur wat altijd blijft branden. Johannes de Doper zei al: *“Wiens wan in Zijn hand is, en Hij zal Zijn dorsvloer grondig reinigen, en de tarwe zal Hij in Zijn schuur samenbrengen; maar het kaf zal Hij met onuitblusbaar vuur verbranden”* [Mat. 3:12, Luk. 3:17].

Verbranden wil toch zeggen dat er niets overblijft. Zo heeft ook Yeshua ons dit beeld van ‘verbranden’ willen voorhouden als Hij hier over gehenna spreekt en de woorden van Jesaja citeert.

11 De Torah in de geschiedenis van Israël over de straf.

Isra'el was een rechtsstaat, waarin het recht gehandhaafd moest worden. De straffen die we in Gods Wetten vinden hadden alleen het doel om het kwaad uit te roeien en het recht te handhaven. Het kwade wegdoen, opdat de overigen het horen en vrezen, Deut. 17:13, 19:19-20. Het wegdoen van het boze, is steeds de lijn in Gods Wetten. Het pijnigen van de goddelozen kreeg in de straf slechts een beperkte plaats. Speciale pijniging noch iemand eerloos verklaren mocht niet met de straffen verbonden zijn. Denk aan de geseling met 40 slagen, Deut. 25:3. De wrede straffen die later bij Isra'el voorkwamen zijn dan ook van de omringende volken overgenomen. Denk hierbij aan de wreedheid van de middeleeuwen die ook de Kerk is binnengedrongen en de leer van de straf sterk heeft beïnvloed.

Gevangenisstraf werd alleen toegepast als voorarrest, Lev. 24:12. De lichtste straffen bestonden in boete-betaling en geseling. Verder was er de doodstraf, opdat het kwaad verwijderd zou worden. Die verbrand moest worden werd eerst gedood; zo was het ook met degene die opgehangen werd. Wreedheid in het straffen mocht niet gebeuren, maar de schuldige moest wel sterven. Daarvoor was geen pardon. Het boze mocht niet blijven bestaan, opdat het land niet verontreinigd zou worden.

Wat leert ons dit? Dat het niet met Gods Woord overeenkomt om te denken dat God wreed zou zijn in het straffen. Hij is wel rechtvaardig, maar dat heeft niet met wreedheid te maken. Ja is juist het tegenovergestelde van wreedheid.

Chayei Sarah

Om het geheel af te sluiten gaan we nog even terug naar Chayei Sarah. Zij leeft voort ondanks dat ze gestorven is. De dood wordt verslonden tot overwinning door Hem die in het vlees is gekomen om door Zijn dood de duivel te vernietigen, die de macht over de dood bezit, Hebr. 2:14. In Zijn dood is Yeshua drie dagen en drie nachten in het hart der aarde gegaan, Mat. 12:40. Zijn graf lag op de aarde, dat is wat anders dan het hart der aarde. Hier wordt dus verder nadenken gevraagd. Dan komen we uit bij Ef. 4:8-9 wat ons leert dat Yeshua het 'rijk van de dood' is binnengegaan. Dit is het dodenrijk, de sheol of hades. Hij heeft daar de n'fashot (geesten) van Gods volk bevrijd uit de gevangenis en meegenomen naar de hemelse gewesten, om voor altijd bij God te zijn. Hun 'voorarrest' is voorbij. Dit sluit aan bij Psalm 68:19.

We lezen hierover ook in 1 Petr. 3:18-20, wat ons leert dat hij de geesten in de gevangenis gepredikt, die ten tijde van vloed niet wilden luisteren naar Noach. Hij heeft hen in de hades verlossing verkondigd. Door Zijn dood is de schuld betaald en mogen ze vrijkomen uit hun gevangenis. Dit wordt nog weer benadrukt in 1 Petr. 4:6. Hun dood was de straf, maar hun werd de blijde boodschap van bevrijding verkondigd door Yeshua.

Uit dit alles blijkt dat Yeshua de Vorst van het Leven is. Hij is de ultieme Mashiach, aan Wie alle macht in hemel en op aarde onderworpen is, uitgenomen de Vader! Hij is de Go'el Yisra'el en zal ook ons redden uit onze gevangenis, uit het Babylon van Europa.

Maasbracht, 27 Cheshvan 5781, 14 nov. 2020

Baruch ben Zvulun